

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Metodický list

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti (I/2)

Sada: 1

Číslo: EU-OPVK-ČIG-1ST-31

Předmět: Český jazyk a literatura, 5. r.

Název materiálu: Oldřich Sirovátka: O Kozinovi a Lomikarovi**Autor materiálu:** Mgr. Drahomíra Hošková**Ověření materiálu ve výuce:**

Datum ověření: 12. dubna 2012

Třída: V.B

Ověřující učitel: Mgr. Drahomíra Hošková

Anotace materiálu: Pracovní list – význam slov a slovních spojení, nahrazování vhodnými výrazy, vyhledávání informací v textu, na mapě, na webu, v encyklopediích ... získané informace žáci zpracovávají.**Podrobný metodický popis možností použití materiálu:**

- Žáci si pozorně přečtou úryvek v čítance, žáci s IVP mohou přečíst text společně, příp. s dopomocí učitele.
- Po rozdání PL, encyklopedií, map, přihlášení se na počítači... pracují žáci dle zadání v PL. Učitel kontroluje jednotlivé žáky, pomáhá jim např. s vyhledáváním informací na webu, s určováním klíčových slov apod.

PL je možno využít pro práci s celou třídou (žáci samostatně vyhledávají informace, společně průběžně kontrolujeme a doplňujeme např. do textu na interaktivní tabuli, odkrýváme řešení atd.), žáci mohou pracovat s PL samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách (kontrolujeme a hodnotíme na závěr celý PL), popř. využijeme PL k sebehodnocení jednotlivých žáků nebo k jejich hodnocení.

Seznam literatury a pramenů:

JANÁČKOVÁ, Zita. *Čítanka pro 5. ročník ZŠ*. 1. vyd. Brno: Nová škola, 2004, ISBN 80-7289-060-3.

Národopisná oblast zvaná Chodsko se nachází v Plzeňském kraji v okolí města Domažlice. Chodové v minulosti střežili cestu z Domažlic do Německa. Jako odměnu za tuto nebezpečnou službu získali od krále osvobození od roboty „na panském“.

Chodsko a Chody koupil deset let po Bílé Hoře šlechtic Maxmilián Lammingер. Ten zrušil starobylé výsady Chodů a vyhlásil je za obyčejné poddané.

Oldřich Sirovátka: O Kozinovi a Lomikarovi

Odedávna hlídali Chodové cesty z Čech do Německa a za ty služby měli od českých králů velké výsady neboli privilegia, vypsána zlatými slovy.

Měli je potvrzeny na starých pergamenových listinách, visely na nich červené pečeti. Nosili taky bílý prapor a na něm byla vyšita hlava psa, protože věrně jako psi hájili hory a přechody do Čech.

Všichni čeští králové a páni si Chodů vážili. To skončilo po nešťastné bitvě na Bílé hoře. Tentokrát císař prodal práva na Chody cizím pánům, šlechticům Lammingерům. Poslední Lammingер se jmenoval Volf Maximilian, v kraji se mu říkalo Lomikar.

Postavil si v Trhanově nový zámek, zabíral sedlákům pole a lesy, stavěl na panství pece a huti na železnou rudu. Nutil chodské sedláky, aby pro něho robotovali. Tenkrát se na Chodsku zpívalo:

„Lomikar je krutýj pán,
robotu nám ukládá,
do vězení dává.

Lomikar je krutýj pán!“

Lomikar žádná chodská privilegia neuznával. To se rozumí, Chodové se bouřili a postavili se proti němu se zbraní v ruce. Vedl je rychtář z Újezda Jan Sladký, říkali

mu Kozina. Když Lomikar povstání potlačil, dal Kozinu do vězení. Nutil ho, aby ustoupil a aby se Chodové svých práv vzdali. Kozina ale řekl:

„Raději půjdu na smrt, než abychom se zřekli svých privilegií. Ta nám dali čeští králové!“

Tak ho v Praze postavili před soud: odsoudili ho, že ho kat oběsí. Pak ho převezli do Plzně.

Přišel den poprav. Lomikar poručil, aby ze všech chodských vesnic přišli do Plzně na popravu: ať vidí, jak skončí na šibenici zatvrzelý rebel.

Taky Kozinova žena musela přijít. Nesla v náručí dvě děti, plakala a naříkala, až musela usednout, jinak by lítostí upadla.

Plzeňští měšťané na ni hleděli soucitně a házeli jí do klína tolary. Ale ona je vyhodila na zem.

„Nechte si své peníze, ty mně muže nenahradí!“

V té chvíli začaly na všech věžích zvonit zvony, a samy od sebe. Kozina prošel úzkou uličkou k lešení. Po celou dobu zpíval smutnou píseň:

„Odcházím šťastně pryč,
nepřijdu již k vám víc.
Přátelé, s vámi se žehnám,
jsem-li komu kriv, to poznám.“

Postavil se před šibenici a rozhlédl se kolem. Vtom dole uviděl Lomikara, jak sedí na svém černém koni a všechno bedlivě pozoruje, aby mu nic neuniklo. Kozina se vzpřímil a zvolal, že to všichni slyšeli:

„Lomikare, Lomikare, do roka a do dne budeme spolu stát na božím soudu!“

Vtom zarachotily bubny, kat přiskočil, zadrhl Kozinovi smyčku kolem hrdla – a bylo po všem.

Od toho dne se Lomikar změnil. Často jezdil na návštěvy po okolních šlechticích, na trhanovském zámku pořádal hostiny, pilo se na nich až do rána. Když byl sám doma, chodil zamyšlený z komnaty do komnaty, nikde neměl stání. Dny

běžely a pomalu se blížila lhůta, co dal Kozina Lomikarovi, když stál pod šibenicí. Toho dne – bylo to právě rok a den od popravy – Lomikar připravil na zámku velkou hostinu. Pozval na ni všechny své přátele, hýřil s nimi, muzika po celý večer hrála. Když se blížila půlnoc a bylo po hostině, Lomikar si dal nalít do křišťálového poháru drahé víno, s chutí se napil, pak se pohodlně opřel o lenoch vycpaného křesla a povídá se smíchem:

„Ha, ha, Kozino, ty špatný proroku! Rok a den je pryč, ty tam – a já posud zde!“

Nedořekl! V tom okamžiku mu poslední slovo zvadlo na rtech, chytil se za prsa a svalil se na zem. Venku se strhla hrozná bouře, dveře a okna na zámku se samy otvíraly, všechny svíce najednou zhasly. Všichni hosté strnuli.

Viděli, jak sálem pomalu kráčí nějaká světlá postava, zůstala před Lomikarem chvíli stát, a zase odcházela. Dlouho všichni zůstali jako zkamenělí. Když se vzpamatovali, přiskočili k Lomikarovi, křísili ho, ale bylo po něm. Ležel na podlaze, vedle něho ležel stříbrný pohár a víno teklo na vyšívaný kabátec. To překocené křeslo chtěli zase postavit, ale znovu se skácelo na zem. Navždycky zůstalo tak, jak v něm Lomikar umřel.

(Brunclík a lev,
ilustrovala Eva Mastníková)

Jméno a příjmení: _____ Třída: _____

Oldřich Sirovátka: O Kozinovi a Lomikarovi Pracovní list

- 1) Přečti si pozorně článek O Kozinovi a Lomikarovi (Čítanka pro 5. ročník, Nová škola 2004), str. 31 - 33.
- 2) Jak se jmenuje kniha, ze které je úryvek? _____
- 3) Který spisovatel knihu napsal? _____
Kdo ji ilustroval? _____
- 4) Na mapě ČR vyhledej Chodsko, Plzeňský kraj, Domažlice.
- 5) Na mapě Evropy ukaž, kterou část hranice Chodové střežili. Se kterým státem Evropy v této oblasti naše republika sousedí? _____
- 6) Kdo a v kterém roce Chodsko koupil?

- 7) Co jsou to privilegia?

- 8) Jak vypadal prapor, který Chodové nosili?

- 9) Kdo byl Lomikar?

- 10) Kdo byl Kozina?

- 11) Vypiš z textu Kozinovo proroctví a vysvětli, co znamená.

- 12) Nahraď v textu „všichni zůstali jako zkamenělí“.

- 13) Naplnilo se Kozinovo proroctví? Jak? _____

Oldřich Sirovátka: O Kozinovi a Lomikarovi

Řešení

- 1) Přečti si pozorně článek O Kozinovi a Lomikarovi (Čítanka pro 5. ročník, Nová škola 2004), str. 31 – 33.
- 2) Jak se jmenuje kniha, ze které je úryvek? **Brunclík a lev**
- 3) Který spisovatel knihu napsal? **Oldřich Sirovátka**
Kdo ji ilustroval? **Eva Mastníková**
- 3) Na mapě ČR vyhledej Chodsko, Plzeňský kraj, Domažlice.
- 4) Na mapě Evropy ukaž, kterou část hranice Chodové střežili. S kterým státem Evropy v této oblasti naše republika sousedí? **S Německem**
- 5) Kdo a v kterém roce Chodsko koupil? **Šlechtic Maxmilián Lamminger, 1630**
- 6) Co jsou to privilegia? **výsady**
- 7) Jak vypadal prapor, který Chodové nosili? **bílý s vyšitou hlavou psa**
- 8) Kdo byl Lomikar? **Volf Maximilian Lamminger, poslední z šlechtického rodu Lammingerů.**
- 9) Kdo byl Kozina? **Rychtář z Újezda Jan Sladký. Vedl Chody.**
- 10) Vypiš z textu Kozinovo proroctví a vysvětli, co znamená.
„Lomikare, Lomikare, do roka a do dne budeme spolu stát na božím soudu.“
Za krutost bude Lomikar do roka také potrestán.
- 12) Nahraď v textu „všichni zůstali jako zkamenělí“.
Např. „nikdo se ani nepohnul“
- 13) Naplnilo se Kozinovo proroctví? Proč?
Ano, Lomikar zemřel.